

Nr 39.

Av herr Olsson i Ramsta m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående nedbringande av byggnadskostnaderna vid nyskapande av småbruk och egna hem.

Frågan om beredande av arbete och utkomstmöjligheter åt den tillväxande befolkningen inom landet blir allt mer och mer aktuell. Vi torde under de närmaste åren framåt få lov att räkna med en permanent arbetslöshet.

Den före krigsåren normala åderlåtningen genom emigration av en trettio å fyrtio tusen människor har nu så gott som avstannat på grund av Amerikas avstängningsåtgärder.

En blick i våra mantalslängder ute i landsbygden visar också, att i våra jordbrukshem finnes ett större antal hemmavarande vuxna söner och döttrar, än som kan betingas av en rationellt genomförd arbetsfördelning. Denna jordbrukareungdom måste nu utgå i konkurrens med städernas och industri-samhällellenas ungdom om arbetstillfällen och på så sätt även där indirekt medverka till att öka de arbetslösas skara. Trots allt vad staten gjort och gör för att medverka till att skapa nya jordbruk, växer antalet av hemmavarande söner och döttrar, som ej kunna få sin utkomst av jordbruket.

Arrendeavgifterna för mindre jordbruk liksom priset på smågårdar hålla sig därför på toppen, trots jordbrukets betryckta läge i allmänhet. Ty i regel måste man anse det ekonomiskt fördelaktigare att ettdera arrendera ett jordbruk eller köpa en bebyggd gård än att med hjälp av statens småbrukslån köpa jord och bygga. Här äro vi inne på en mycket ömtålig punkt i statens kolonisations-, egnahems- och småbrukslåneverksamhet. Statsrevisorerna ha under den nyss verkställda revisionen besökt kolonaten vid Ärila och Julita i Södermanland. Byggnadskostnaderna vid dessa kolonat på 15 å 20 tunnland åker gå till den avskräckande höga summan av omkring tiotusen kronor. Revisorerna kunde ändå icke giva något högt betyg åt byggnadernas soliditet. Det har också visat sig, att den samlade skuldsumman blivit allt för stor för den obemedlade eller mindre bemedlade kolonisten för att genom vanligt jordbruk kunna förräntas och amorteras. Av elva stycken kolonister hava redan nio blivit tvungna att sluta och lämna i sticket den lilla sparpennning, de möjligen insatt i företaget. Nya män med något mera kapital hava trätt i stället, och ovisst är, om ens dessa kunna klara sig.

Detta förhållande är så mycket mera att beklaga just nu, då befolknings-tillväxten och arbetsförhållandena i övrigt göra det önskligt för att ej säga nödvändigt för staten att se till, att jordbruk nyskapas i större utsträckning än tidigare och kolonisation äger rum i större omfattning än förut.

Man ställes här inför frågan: kan ingenting åtgöras för att nedbringa byggnadskostnaderna? Det är tydligt, att då den enskilda småbrukslåntagaren på egen hand skall ombesörja uppförandet av husen genom lejd arbetskraft och mången gång oförmånliga inköp av materialier, så bliver den slutliga totalkostnaden mycket hög.

En väl avvägd standardisering av låt oss säga endast ekonomibyggnaderna vid småbruken i ett län eller större område skulle törhända kunna i avsevärd mån bidraga till att nedbringa byggnadskostnaderna. Kunde sedan länets eller områdets låneförmedlande institutioner ombesörja uppförandet av husen och inköpa all härför erforderlig material, är det tydligt, att ganska betydande kostnadsbesparingar skulle kunna åstadkommas. En konsolidering och sammanslagning av den låneförmedlande verksamheten i länen borde komma till stånd, så att större gemensamma inköp av byggnadsmaterialier kunde äga rum. Tager man exempelvis artiklarna järn och spik samt smide, såsom lås och beslag med mera, skulle mycket kunna vinnas i besparingssyfte, om större partier på en hand inköpas.

Det har visat sig i Kristianstads län, där den i samförstånd med hushållningssällskapet arbetande "Andelsföreningen Eget hem" själv börjat uppföra byggnaderna vid styckningen av inköpta jordområden, att husen på ett småbruk av omkring 15 tunnlands areal kunnat uppföras för sextusen kronor. På kolonaten i Julita i Södermanland kostade, som nyss förut är anfördt, husen tiotusen kronor. En minskning med fyratusen kronor måste i detta fall anses så stor, att det törhända ej behövts mera för att få ekonomien att gå ihop.

Frågan är av sådan betydelse för statens fortsatta egnahems- och småbruks-låneverksamhet, att ett initiativ från statsmakternas sida, i syfte att undersöka möjligheten att nedbringa byggnadskostnaderna, måste anses tillrådligt och i hög grad påkallat.

En utredning om vad från statens sida kan åtgöras för att nedbringa byggnadskostnaderna vid skapandet av nya jordbruk och egna hem genom statens låneförmedlande verksamhet borde därför enligt vår mening snarast möjligt komma till stånd. Utredningen bör anförtros åt personer, som hava erfarenhet på småbruksnybildningens område såväl som i avseende å uppförandet av byggnader vid småbruk och egna hem, ävensom åt personer med organisations- och affärskunskaper och praktik.

På grund av det ovan anförda få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsam utredning angående frågan om vad från

statsmakternas sida kan åtgöras för att verksamt nedbringa byggnadskostnaderna vid nyskapandet av småbruk och egna hem och framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 18 januari 1926.

Gustaf Olsson
i Ramsta.

W. Bäckström.

Carl Jansson.

Ola Jeppsson.

Johan Olofsson.

Eric Björnberg.

L. Aug. Schill.

Sv. Bengtsson
i Norup.

A. Danielsson.

A. W. Lundén.

Emil Gustafson.

E. Gust. Olsson,
Brodbo.
